

Jan Słomka

"Teologia judeochrześcijańska :
Historia doktryn chrześcijańskich
przed Soborem Nicejskim", Jean
Danielou, Kraków 2002 : [recenzja]

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 37/1, 233

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Jean Danielou SJ, *Teologia judeochrześcijańska. Historia doktryn chrześcijańskich przed Soborem Nicejskim*, przekład ks. Stanisław Basista, Kraków, Wydawnictwo Wam 2002, 484 s.

Pierwsze wydanie tej książki ukazało się w 1958 r., a więc 44 lata przed jej polskim przekładem. Jednak mimo upływu czasu to klasyczne już dzieło nie straciło znaczenia. Do dzisiaj pozostaje ono podstawowym studium dotyczącym wkładu judaizmu, jego tradycji, zwyczajów oraz refleksji w tworzenie się teologii wczesnochrześcijańskiej. W przedmowie do pierwszego wydania Danielou nawiązuje do *Historii dogmatów* Harnacka, która narzuciła obowiązujący przez wiele dziesięcioleci pogląd, że teologia chrześcijańska zawdzięcza swój rozwój wyłącznie sięgnięciu po narzędzia intelektualne filozofii greckiej. Danielou przełamał ten schemat i od czasu ukazania się *Teologii judeochrześcijańskiej* zaczęto faktycznie przyznawać znaczącą rolę również elementom judaistycznym. W przedmowie do wydania włoskiego z 1974 r., zmienionego i poprawionego (to ono jest podstawą tłumaczenia), Danielou stwierdził, że mimo wielu studiów i odkrycia nowych źródeł, nieraz znaczących (np. teksty z Nag Hammadi), nie musi zmieniać podstawowych tez swojego opracowania. To samo można powtórzyć dzisiaj: główne tezy dzieła Danielou są nadal aktualne.

W świetle przypomnianych pokrótce walorów dzieła Danielou nie podlega dyskusji celowość polskiego tłumaczenia: *Teologia judeochrześcijańska* jest opracowaniem ważnym zarówno dla patrologów, jak i dla wszystkich zajmujących się teologią. Można dodać tylko kilka uwag do polskiego przekładu: został on wydany jako 39. tom serii *Myśl Teologiczna*, redagowanej przez ks. Arkadiusza Barona i ks. Henryka Pietrasa SJ.

Tłumaczenie jest dobrze zrobione i starannie opracowane. Na uznanie zasługują indeksy. Mamy nie tylko, jak we włoskim pierwowzorze, indeks biblijny, lecz także indeks wszystkich cytowanych tekstów patrystycznych (a jest ich niemało). Oprócz bibliografii umieszczonej we włoskim wydaniu (w przypadku tekstów źródłowych dodano tam informacje o polskich przekładach) mamy także wielojęzyczną bibliografię uzupełniającą, która obejmuje opracowania dotyczące szeroko rozumianego judeochrześcijaństwa od początku XX w. do roku 2001. Została ona opracowana przez ks. Stanisława Longosza.

Ks. Jan Słomka